

HIRATA TAKESI^{ID}

egyetemi tanár
Tohoku Egyetem
Jogtudományi Kar
Jogi és Politológiai Kutatási Doktori Iskola
e-mail: takeshi.hirata.a6@tohoku.ac.jp

A bethleni konszolidáció jellege a legújabb nemzetközi szakirodalom tükrében

E sorok 2020-ban válaszként íródtak elhunyt tisztelt barátom, Sipos József 2019 nyarán, egy szegedi találkozás alkalmával feltett kihívó kérdésére: vajon nem nevezhető-e demokráciának a bethleni rendszer?

ELŐSZÓ

A két világháború közötti közép-kelet-európai országok autoriter politikai rendszereiről még mindig nincs tisztázva, hogy hol helyezkednek el az autoriter rendszerek alkategóriái között. Közép-Kelet-Európában sok helyütt létezett parlament, megtartották a választásokat, és bizonyos mértékig engedélyezett volt az ellenzék tevékenysége is. Amikor azonban a spanyol politológus, Juan Linz meghatározta az autoriter politikai rendszer fogalmát, akkor a Franco-rendszert vette e modell alapjául, amelyikben eredetileg nem működött parlament, nem tartottak választásokat, és ezért nem létezett parlamentáris ellenzék sem.¹

Amikor Linz több alkategóriát alakított ki az autoriter politikai rendszerek között, főként bürokratikus-militáris típust (mint látni fogjuk, több típus található e kategóriában is), ún. organikus etatizmust (azaz korporatizmust), mobilizációs típust, faji-etnikai demokráciát (mint az akkori Dél-Afrika), totalitarizmus előtti

---

^{ID} orcid.org/0009-0005-9165-3422

¹ Linz, Juan: *An authoritarian regime: The case of Spain*. In: Allardt, Erik – Littunen, Yrjö (eds.): *Cleavages, Ideologies and Party Systems: Contributions to Comparative Political Sociology*. Helsinki, 1964. 291–341., reprint in: Allardt, Erik – Rokkan, Stein (eds.): *Mass Politics: Studies in Political Sociology*. New York, 1970. 251–283., 374–381.

helyzetet, totalitarizmus utáni típust és ún. szultánizmust (azaz személyes diktatúrát) különböztetett meg² – később ezek közül az utóbbi kettőt az autoriter rendszertől elkülönítve, nem annak alkategóriájaként, hanem külön, független rendszerkategóriaként fogalmazta meg, tehát már nem totalitárius-autoriter-demokratikus hármas bontást, hanem ötféle politikai rendszer megkülönböztetését javasolta.³

Ebben az alkategória-sémában a két világháború közötti közép-kelet-európai országokat a bürokratikus-militáris típusba sorolta be, de nem a militáris-technokrata-bürokratikus típusba – amely a latin-amerikai „bürokratikus autoriter rendszer”-nek felel meg (*Bureaucratic Authoritarian Regime*)⁴ –, hanem egy másik alkategóriába, az ún. bürokratikus-militáris-oligarchikus típusba.⁵ Linz ezt az argentin politológus, Guillermo O’Donnell érvelésére alapozta, mely szerint a latin-amerikai bürokratikus autoriter rezsimmel rokonítható a két világháború közötti kelet-európai országok politikai rendszere.⁶ O’Donnell és Linz is a magyar származású politológus, Andrew C. Janos azon cikkére hivatkozik, amelyben Janos az 1930-as évekbeli kelet-európai országokat szemügyre véve azt fejtegeti, hogy a miniszterelnökök vagy a királyok kísérlete arra, hogy egypártrendszert hozzanak létre, általában nem sikerült. Említi például a jugoszláviai Stojadinovičot (1935–1939), a magyar Gömbös Gyulát (1932–1935) vagy Imrédy Bélát (1938–1939), a romániai II. Károlyt és a lengyel OZN-t (Nemzeti Egyesülés Tábora, 1937–1939).⁷ Linz ezenkívül kitért a két világháború közötti kelet-európai országokra egy másik cikkében is, ahol csak vázlatosan, néhány oldalon jellemezte azokat alkotmányos parlamentáris rendszerként (*pseudo-constitutional parliamentary regime*).⁸ Egyébként a politológusok általában nem tették magukévá az autoriter rendszer Linz által javasolt alkategória-sémáját, ahogy az újabb, ötféle rendszer megkülönböztetését sem. Tehát a közép-kelet-európai országokban az első világháború után keletkezett oligarchia utáni autoriter rendszerek, mint például a bethleni konszolidációs rendszer, helye még mindig bizonytalan a politikai rendszerek osztályozásában.

² Linz, Juan: *Totalitarian and authoritarian regimes*. In: Greenstein, Fred I. – Polsby, Nelson W. (eds.): *Handbook of Political Science*. Vol. 3. *Macropolitical Theory*. Reading, Mass., 1975. 175–411, reprint Linz, J.: *Totalitarian and Authoritarian Regimes*. Boulder, Colo. 2000.

³ Linz, Juan J. – Stepan, Alfred: *Problems of Democratic Transition and Consolidation: Southern Europe, South America, and Post-Communist Europe*. Baltimore, Md., 1996.; Chehabi, Houchang E. – Linz, Juan J. (eds.): *Sultanistic Regimes*. Baltimore, Md., 1998.

⁴ O’Donnell, Guillermo: *Modernization and Bureaucratic-Authoritarianism: Studies in South American Politics*. Berkley, Cal., 1978, second edition.

⁵ Linz: *Totalitarian and authoritarian regimes*, 1975. 285–293., különösen 293. reprint Linz: *Totalitarian and Authoritarian Regimes*, 2000. 184–194., különösen 193.

⁶ O’Donnell: *Modernization and Bureaucratic-Authoritarianism*, 89–90.

⁷ Janos, Andrew C.: *The one-party state and social mobilization: East Europe between the wars*. In: Huntington, Samuel P. – Moore, Clement H. (eds.): *Authoritarian Politics in Modern Society: The Dynamics of Established One-Party Systems*. New York, 1970. 204–236.

⁸ Linz, Juan J.: *Non-competitive elections in Europe*. In: Hermet, Guy – Rose, Richard – Rouquié, Alain (eds.): *Elections without Choice*. Basingstoke – New York, 1978. 36–65., 219–221., lásd 51–53.

Mostanában azonban újra divatba jött az autoriter (tekintélyelvű) rendszer elmélete azért, mert sok helyütt, például a volt szovjet országokban, a balti államokat kivéve, a rendszerváltás után végül nem valósult meg a demokrácia.⁹ Ráadásul ezekben az országokban a tekintélyelvű rendszernek van parlamentje, rendszeresen tartják a választásokat, sokszor ellenzék részvételével. Ezért szemügyre vehetjük az e sorok írójának régi cikke¹⁰ után keletkezett legújabb nemzetközi összehasonlító politológiai irodalmat, hogy útmutatást keressünk a két világháború közötti közép-kelet-európai tekintélyelvű rendszerek kutatására nézve.

A TRANZÍCIÓ-ELMÉLETTŐL AZ AUTORITER RENDSZER ELMÉLETÉHEZ

Az 1980-as évek közepétől az 1990-es évekig divatos volt az ún. tranzíciós elmélet az összehasonlító politológiában, amely azt feltételezte, hogy diktatorikus rendszerből rendszerváltás után demokrácia jön létre.¹¹ Azonban az 1990-es években

---

⁹ McFaul, Michael: *The fourth wave of democracy and dictatorship: Noncooperative transitions in the postcommunist world*. World Politics, vol. 54. (2002) No. 2. 212–244.

¹⁰ Takesi, Hirata: *A bethleni konszolidáció jellege a nemzetközi szakirodalom tükrében*. Válogatás, 36. évf. (1993) 11. sz. 54–66. Az e cikk után megjelent magyarországi irodalom a teljesség igénye nélkül: Gyáni Gábor: *Politikai rendszer és a választói magatartás*. In: Gyáni Gábor – Kövér György: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig*. Budapest, 1998. 332–341. Második kiadás, 2001. 379–389.; Romsics Ignác: *Választójog és parlamentarizmus a 20. századi magyar történelemben*. In: uő: *Múltról mánnak: Tanulmányok és esszék a magyar történelemről*. Budapest, 2004. 223–234.; uő: *Magyar történelmi problémák, 1900–1945*. Uo. 315–338.; uő: *A Horthy-rendszer jellegéről: Historiográfiai áttekintés*. Uo. 339–357.; Püski Levente: *Demokrácia és diktatúra között: A Horthy-rendszer jellegéről*. In: Romsics Ignác (szerk.): *Mítoszok, legendák, tévhitek a 20. századi magyar történelemről*. Budapest, 2005. 206–233.; Püski Levente: *Horthy-rendszer (1919–1945)*. Budapest, 2006. 257–280.; Turbucz Dávid: *A politikai rendszer jellege a Horthy-korszak első tíz évében*. *Múltunk*, 52. évf. (2007) 4. sz. 228–254.; Püski Levente: *Választási rendszer és parlamentarizmus a Horthy-korszakban*. In: Romsics Ignác (szerk.): *A magyar jobboldali hagyomány, 1900–1948*. Budapest, 2009. 73–101.; Sipos Balázs: *A Horthy-korszak politikai rendszere (1919–1944)*. In: *Magyarországi politikai pártok lexikona (1846–2010)*. I. köt. *Parlamentari választásokon jelöltet állító pártok*. Főszerk. Vida István. Budapest, 2011. 137–147.; Romsics Ignác: *A Horthy-rendszer jellege: Historiográfiai áttekintés*. *Korunk*, 3-ik folyam, 23. évf. (2012) 11. sz. 3–12. (újabban, in: uő.: *A Horthy-korszak: Válogatott tanulmányok*. Budapest, 2017. 365–381.); Püski Levente: *Magyarország politikai berendezkedése a két világháború között*. *Korunk*, 3-ik folyam, 23. évf. (2012) 11. sz. 13–25.; uő.: *A Horthy-korszak politikai rendszere*. In: *A Horthy-korszak vitatott kérdései: Konferencia, MTA Székháza, Diszterem, 2020. szeptember 14–15. H. n., 2020. 55–74. és Kerepeszki Róbert, Ignác Károly és Paksa Rudolf hozzászólásai*. Uo. 75–94. Inkább a parlamentarizmus (ami értelmezésünk szerint nem ellentétje az autoriter rendszernek) szemszögéből vizsgálta: Boros Zsuzsanna. In: Boros Zsuzsanna – Szabó Dániel, *Parlamentarizmus Magyarországon (1867–1944)*. Budapest, 1999. 343–348. Vö. Pesti Sándor: *Az újkori magyar parlament*. Budapest, 2002.

¹¹ O’Donnell, Guillermo – Schmitter, Philippe: *Transitions from Authoritarian Rule: Tentative Conclusions about Uncertain Democracies*. Baltimore, Md., 1986.

a korábbi esetektől eltérően sok helyütt nem teljesedett ki a demokratizálódási folyamat, a létrejött demokrácia hiányosan működött, ezért a politológusok előszeretettel kezdték melléknévvel ellátni a demokrácia fogalmát, mint illiberális demokrácia, korlátozott demokrácia stb. Ennek láttán felvetődött – joggal – az a kérdés is, hogy igazán demokráciának nevezhető-e az olyan hiányos demokrácia, amely a demokrácia kritériumainak valamelyikét lazítva vagy elhagyva csonkított alkategóriaként (*diminished subtype*) nyer meghatározást.¹²

Az új évszázad elején már olyan kijelentés is elhangzott, hogy a tranzíciós (rendszer váltási, átalakulási, átmeneti) kutatásoknak véget kell vetni, és azokat az eseteket, amelyekben a rendszerváltás nem vezetett demokráciához, nem a demokráciára való átmeneti folyamatban lévőként, hanem kialakult sajátos politikai rendszerként kell értelmezni.¹³ Többen hivatkozni kezdtek félautoriter rendszerre (*semi-authoritarian regime*),¹⁴ hibrid rezsimre¹⁵ vagy demokrácia nélküli választásokra.¹⁶ Sőt újra divatba jöttek az autoriter rendszer elméletei is. Ezek közül néhányat veszünk szemügyre.

A LEGÚJABB AUTORITER RENDSZERELMÉLETEK

(1) Andreas Schedler: Választási autoriter rezsim (*Electoral Authoritarianism*)

Választási autoriter rezsimnek (*Electoral Authoritarian Regime*) nevezte Andreas Schedler az olyan politikai rendszert, amely tekintélyelvűleg működtet formailag demokratikus intézményt, mint például többpárti választást, tehát manipulál.¹⁷ Itt jegyezzük meg, hogy ez tulajdonképpen közel áll a bethleni rendszer Romsics Ignác által megfogalmazott jellemzéséhez, amely szerint a bethleni konszolidációs rendszer alapszerkezetében „polgári liberális” volt, de intézményeit antidemokratikusan működtették.¹⁸ Ilyen rendszer egykor ritkaság számba ment, említhetjük

---

¹² Collier, David – Levitsky, Steven: *Democracy with adjectives: Conceptual innovation in comparative research*. World Politics, vol. 49. (1997) No. 3. 430–451.

¹³ Carothers, Thomas: *The end of transition paradigm*. Journal of Democracy, vol. 13. (2002) No. 1. 5–21.

¹⁴ Ottaway, Marina: *Democracy Challenged: The Rise of Semi-Authoritarianism*. Washington, D.C., 2003.

¹⁵ Hale, Henry E.: *Regime cycles: Democracy, autocracy, and revolution in post-Soviet Eurasia*. World Politics, vol. 58. (2005) No. 1. 133–165.; Levitsky, Steven – Way, Lucan A.: *Competitive Authoritarianism: Hybrid Regimes after the Cold War*. Cambridge, 2010.

¹⁶ Diamond, Larry: *Elections without democracy: Thinking about hybrid regimes*. Journal of Democracy, vol. 13. (2002) No. 2. 21–35.; Schedler, Andreas: *Election without democracy: The menu of manipulation*. Uo. 36–50.; Levitsky, Steven – Way, Lucan A.: *Election without democracy: The rise of competitive authoritarianism*. Uo. 51–65.

¹⁷ Schedler, Andreas: *The logic of electoral authoritarianism*. In: Schedler, Andreas (ed.): *Electoral Authoritarianism: The Dynamics of Unfree Competition*. Boulder, Colo., 2006. 1–23.; uő: *Election without democracy*, i. m.

¹⁸ Romsics Ignác: *A bethleni konszolidáció állam- és kormányzati rendszere*. In: Sánta Ilona (szerk.): *Egy letűnt korszakról 1919–1945*. Budapest, 1987. 51–52. Az eredetileg 1985-ben

például Mexikót és Tajvant (e két ország rendszerváltásáig), továbbá Malajziát és Szingapúrt, azonban Schedler azt állítja, most már ez a leggyakoribb típus (a statisztika nyelvén fogalmazva „móduszi típus”) a fejlődő országokban. Schedler szerint azért nem lehet ezt demokráciának tekinteni, mert hiányzik a választási eredmény bizonytalansága, amely a liberális demokrácia nélkülözhetetlen, lényeges tulajdonsága. Ugyanis a választási eredmény bizonytalansága teszi a hatalomgyakorlást mérsékeltté. Az a lehetőség, hogy a hatalomgyakorlót a következő választás alkalmából megbuktathatja a választóközönség, gátolja a hatalom önkényes gyakorlását, a szabadság eltiprását, az ellenzék elnyomását a demokráciában. S nem tekinthető a demokráciára való átmeneti állapotnak sem ez a rezsim, úgy-hogy külön politikai rendszernek kell minősíteni, erre használja Schedler a választási autoriter rendszer fogalmát.

Schedler szerint a politikai rendszerek tagolódása a következő: 1) liberális vagy választási demokrácia, 2) választási autoritarizmus és 3) zárt autokrácia. A *hatalomra kerülés módja különbözteti meg ezeket*: 1) liberális választáson vagy 2) manipulált választáson alapul, vagy 3) eleve korlátozott. Ő ezt az osztályozást szembeesíti Linz elméletével¹⁹ és Barbara Geddesével²⁰ (amire még visszatérünk). Schedler szerint Linz a maga osztályozását a *hatalomgyakorlás* szempontjára alapozta, konkrétan a pluralitásra, legitimációs elvre és mozgósításra. (Megjegyezzük, hogy Schedler egy kicsit pontatlanul idézi mindezt. Linz szerint az autoriter rendszer a totalitarizmustól négy szempont különbözteti meg: 1) korlátozott politikai pluralizmus léte annak teljes hiányával szemben, 2) a vezetőség kiszámítható hatalomgyakorlása a hatalom önkényes, korlátlan gyakorlásával szemben, 3) inkább alacsony, mint magas szintű mozgósítás, és 4) bizonyos antidemokratikus mentalitás kifinomult ideológia helyett.) Ezzel szemben Geddes hagyományos osztályozást használ – katonai, személyes és párt-diktatúra hármas osztályozást – Schedler szerint a *hatalom bázisának* megkülönböztetése alapján.

Schedler a választási autoriter rendszer példjaként említi többek között az ázsiai országokból Malajziát, Szingapúrt, a volt szovjet országok közül Örményországot, Azerbajdzsánt, Kazahsztánt, Kirgizisztánt, Oroszországot és Belaruszt, illetve még több országot a Közel-Keletről és Afrikából. Ukrajna és Grúzia hiánya a felsorolásból az ottani ún. színes forradalommal hozható kapcsolatba (a regionális kontextus ismeretét sokszor nélkülöző összehasonlító politológusok ezt a demokráciára való átmenet kezdetének tekintik; de épp ezért érthetetlen Kirgizisztán

---

a *Társadalmi Szemlé*ben megjelent tanulmányában megfogalmazott jellemzést Romsics lényegében megtartotta, és a Horthy-korszak egészére alkalmazta az 1999-ben kiadott szintézisben: „...a Horthy-korszak kormányzati formája korlátozott [...] polgári parlamentarizmus volt”, aminek korlátozottsága, azaz autoriter elemei az „intézményi struktúra antidemokratikus működtetése”-ből (választójog korlátozása, vidéki nyílt szavazás, pártok közötti váltógazdaság hiánya stb.) álltak. Romsics Ignác: *Magyarország története a XX. században*. Budapest, 1999. 233.

¹⁹ Linz: *Totalitarian and authoritarian regimes*, i. m.

²⁰ Geddes, Barbara: *What do we know about democratization after twenty years?* Annual Review of Political Science, vol. 2. (1999) 115–144.

említése), másrészt Türkmenisztánt és Üzbegisztánt valószínűleg azért hagyta ki, mert zárt autokráciának minősíti azokat.

A politikai rendszer dinamikáját illetően Schedler azt feltételezi, hogy a politikai tényezők a rendszer szabályai szerint a szabályok módosítása céljából küzdenek.

(2) Steven Levitsky és Lucan Way: Versengő autoriter rezsim (Competitive Authoritarianism)

Ezzel szemben versengő autoriter rendszernek (*Competitive Authoritarian Regime*) nevezte Steven Levitsky (aki elsősorban Latin-Amerika szakértőjeként és Trump volt elnököt bíráló publicistaként ismeretes) és Lucan Way (a volt szovjet térség szakértője) az olyan országokat, ahol formailag fennáll a demokratikus intézményrendszer, létezik komoly verseny (néha veszteséget is szenved a hatalmon lévő tényező), azonban az állami eszközöket (nemcsak az anyagi forrásokat, hanem a médiát, független szerveket is) a hatalmon lévő javára használják, ezért egyenlőtlen a verseny. A szerzőpáros ezt a rendszert olyan hibrid rezsimnek hívja, amely a demokrácia és az autoriter rendszer jellegét egyaránt magán hordja.²¹ Itt jegyezzük meg, hogy e kategóriából minden olyan rendszert kihagytak, amely hegemon párttal rendelkezik.²²

A szerzőpáros azzal magyarázza az ilyen rendszer keletkezését, hogy a hidegháború után a nemzetközi viszonyok miatt szükségessé vált legalább minimális mértékben adaptálni a demokratikus intézményformákat, habár választások tartása nem biztosítja a demokráciát, és ahol nem sikerült a tekintélyelvű rendszernek konszolidálódni, ilyen hibrid rezsim jött létre. Az ő elméletük szerint, ha egy országnak erős kapcsolata (*linkage*) van a Nyugattal, akkor a 21. század első évtizedének végére demokrácia jön majd létre, például Kelet-Európában, Latin-Amerikában és Tajvanon. A kelet-európai országok közül ők Szlovákiát, Romániát, Horvátországot, Szerbiát és Macedoniát említik (a szerzőpáros szerint jóslatuk nem teljesült be Albánia esetében, ahol bizonytalan autoriter rendszer áll fenn). Egyébként a szerzőpáros könyve olyan tág területet ölel fel, hogy majdnem enciklopedikusnak mondható. Szerintük ahol a Nyugattal csak gyenge kapcsolat áll fenn, ott nem valósul meg a demokrácia, ez a helyzet például a volt szovjet országokban, Afrikában és Tajvant kivéve Ázsiában. Ezekben az országokban, ha erős az állam és a párt szervezeti ereje, akkor megszilárdul a tekintélyelvű rendszer, és sikeres a hatalomátörökítés, mint például Örményországban, most csak a volt szovjet köztársaságot kiemelve a többi példa közül. Akkor is megszilárdul a tekintélyelvű rendszer, ha gyenge az állam és a párt szervezeti ereje, de gyenge a Nyugat demokráciát követelő nyomása (*leverage*) is, amint az Oroszországban történt (Belaruszt viszont bizonytalan tekintélyelvű rendszernek, tehát jóslatukkal ellentétes esetnek minősíti a szerzőpáros). Végül csak ott bizonytalanodik el a tekintélyelvű rendszer, ahol gyenge a kapcsolat a Nyugattal, gyenge az állam és a párt szervezeti

---

²¹ Levitsky–Way: *Competitive Authoritarianism*, i. m.

²² Levitsky–Way: *Competitive Authoritarianism*, 16.

ereje, viszont erős a nyugati nyomás a demokráciáért, ekkor nem sikerül a hatalom átörökítése, és létrejön a versengő autoriter rendszer, mint Grúziában és Moldóvában (ezzel szemben úgy tartja a szerzőpáros, hogy Ukrajnában demokrácia jött létre ugyanazon feltételek között).

Mint látjuk, ez az elmélet túlhangsúlyozza a nemzetközi tényező szerepét. Formailag demokratikus intézményt azért alkalmaznak – állítja a szerzőpáros –, mert a hidegháború után megváltoztak a nemzetközi viszonyok: a diktatúrát támogató nagyhatalom Keleten eltűnt, a Nyugat pedig ezt már nem támogatja úgy, mint az Egyesült Államok a hidegháború alatt tette. Demokrácián kívül már nem létezik másik legitim rendszermodell, a fejlesztési támogatások pedig megkövetelik legalább a demokrácia látszatát, és a nemzetközi szervezetekből és a nemzetközi nem kormányzati szervezetekből (NGO) megalakult a demokráciát támogató transznacionális hálózat. Azonban szerintük csak ott valósul meg a demokrácia, ahol van erős (gazdasági, kormányzati, társadalmi, információs és „civil társadalmi”) kapcsolat a Nyugattal. Továbbá szintén a Nyugat demokráciát támogató nyomásának tulajdonítják azt a tényezőt is, amely gátolja a tekintélyelvű rendszer megszilárdulását, s így a versengő autoriter, hibrid rezsimet létrehozza. Általában véve elhanyagolják a belföldi tényezőket.

Véleményem szerint ebben az elméletben a nemzetközi tényező túlbecsült, a belföldi tényező pedig alábecsült. Azonban azért említjük e szerzőpáros elméletét, mert éppen ők állítják párhuzamba az 1920-as évek közép-kelet-európai országait napjaink versengő autoriter rezsimmal rendelkező országaival.²³ Szerintük mind a két esetben hasonló nemzetközi körülmény – a Nyugat liberális hegemoniája – vezetett a demokratikus intézmények alkalmazásához. Az első világháború után is ezért kellett eltérniük a közép-európai viszonylag tekintélyelvű kormányzatoknak a félig szabad sajtót, az ellenzéki képviselők ellenőrzését és bizonyos fokú bírói függetlenséget – állítják. Az 1930-as években azonban, amikor egy diktatorikus ellenhegemonia megjelenésével megkapták az ellenkező legitimációs forrást és katonai-gazdasági támogatást, összeomlottak a közép-európai hibrid rezsimek. E ponton a szerzőpáros Andrew C. Janos egy újabb könyvére hivatkozik.²⁴

(3) Egypárti diktatúra és hegemon pártrendszerrel rendelkező autoriter rendszer

Nemcsak a tekintélyelvű rendszer elméletei jöttek újra divatba, hanem, mint említettük, a hagyományos diktatúraosztályozás is – katonai, személyes és párt-diktatúra – új magyarázatot kapott.²⁵ Barbara Geddes azt állítja, hogy egy-egy diktatúrátípus más-más ösztönzést (*incentive*) nyújt a rendszer törzsét képező személyi bázisnak (*cadre*). Ezért a káder érdeke eltérő a diktatúra típusai szerint. Ennek alapján feltételezte, hogy a három típusú diktatúra között különbség van a rendszer

---

²³ Levitsky–Way: *Election without democracy*, 60–61; uők: *Competitive Authoritarianism*, 17.

²⁴ Janos, Andrew C.: *East Central Europe in the Modern World: The Politics of Borderland from Pre- to Postcommunism*. Stanford, Cal., 2000.

²⁵ Brooker, Paul: *Non-Democratic Regimes: Theory, Government & Politics*. Basingstoke – New York, 2000.

fennállási ideje, a rendszer bukásának oka, a rendszer gazdasági válsággal szembeni ellenálló képessége, a rendszerváltás formája és a rendszerváltás eredménye szempontjából.²⁶

Geddes feltételezése szerint a katonai diktatúrában a vezérkar előnyben részesíti a hadsereg egységének megőrzését, és gyűlöli a hadseregen belüli viszályt. Egy rendszerváltás után is fennmarad a hadsereg hivatása, ezért itt a legrövidebb a rendszer átlagos időtartama, belső viszályok következményeként a hadsereg visszahúzódik a kaszárnyákba, gazdasági válságok ellenében gyenge a rendszer, mert az belső küzdelmet szül a követendő irány körül; a rendszerváltás formája tárgyalásos, eredménye pedig versengő politika. A személyes diktatúrában anyagi előnyökre vadászik egy kis zárt klikk, ezért szűk a rendszer bázisa. A hatalom elvesztése óriási kárt okoz a klikk számára. Ezért hosszú a rendszer időtartama, a rendszer bukásához leginkább a diktátor halála vagy tömegfelkelés vezet, ellenállóképes egy gazdasági válsággal szemben is, a rendszerváltás formája erőszakos, eredménye pedig újabb diktatúra szokott lenni. A párt-diktatúrában viszont összetartás van több frakció között, ezért viszonylag széles a rendszer bázisa. Versengő választás esetén is van lehetőség a hatalom megőrzésére. Ezért ennek a leghosszabb az időtartama, a rendszerváltás formája tárgyalásos, eredménye versengő politika lesz – állítja Geddes.

Geddes erre a feltételezésre alapozva saját adatbázisán bizonyította, hogy a diktatúra három típusa között valóban kimutatható statisztikailag releváns különbség. Ez nagy ösztönzést adott további kvantitatív kutatásokhoz.²⁷ Az Axel Hadenius és Jan Teorell szerzőpáros egyrészt úgy érvelt, hogy személyes diktatúra más diktatúrákból is keletkezhet, ugyanis hajlanak arra a diktatúrák, ezért ők a fő különbséget a párt-diktatúra és a katonai diktatúra között látják (és a Közel-Keletre jellemző diktatúrátípusként hozzáadják ahhoz a monarchiát, például az Arab-félszigeten, Jordániában és Marokkóban). Másrészt a párt-diktatúrák között megkülönböztetik az egypártrendszert és a hegemon pártrendszert, amit Geddes nem különít el. Geddes a személyes diktatúrára vonatkozó érvelésüket beépítette legújabb könyvébe.²⁸

A hegemon pártrendszer megkülönböztetését szorgalmazó érveléssel kapcsolatban, ami bennünket különösen érdekel a bethleni rendszer szempontjából, még

---

²⁶ Geddes: *What do we know about democratization after twenty years?* i. m.

²⁷ Hadenius, Axel – Teorell, Jan: *Authoritarian regimes: Stability, change, and pathway to democracy, 1972–2003*. Working Paper #331, Kellogg Institute, Notre Dame University, 2006.; Brownlee, Jason: *Portents of pluralism: How hybrid regimes affect democratic transitions*. *American Journal of Political Science*, vol. 53. (2009) No. 3. 515–532.

²⁸ Geddes, Barbara – Wright, Joseph – Frantz, Erica: *How Dictatorships Work: Power, Personalization, and Collapse*. Cambridge, 2018.

két tanulmányt kell megemlítenünk. Beatriz Magaloni (a mexikói hegemon pártrendszer szakértője²⁹) a hegemon pártrendszer sajátosságát hangsúlyozta.³⁰ Véleménye szerint a diktatorikus pártnak az a funkciója, hogy biztosítva az uralkodó erők koalíciójának a hatalomban való részesedést, meggátolja azok részvételét a rendszer megdöntésében, és ez ad magyarázatot a párdiktatúra hosszabb időtartamára a többi diktatúrátípushoz képest. Magaloni bírálja azt a nézetet, amely szerint a többpártrendszer a diktatúra alatt csak látszatintézmény (*façade*) lenne. Úgy érvel, hogy azért áll fenn a többpártrendszer a diktatúra alatt, mert az uralkodó erőkhöz belül a diktátor potenciális riválisai ezzel kilépési lehetőséget (*exit-option*, ez Albert O. Hirschman fogalma) kapnak, így alkuerejük megnő. Tehát a többpártrendszert az uralkodó erők, ezeken belül a diktátor potenciális riválisainak az érdeke tartja fenn. Ugyanakkor a rendszer időtartamára nézve azt állítja Magaloni, hogy a hegemon pártrendszerrel rendelkező diktatúra rövidéletűbb az egypárti diktatúránál éppen a diktátor riválisainak az ereje miatt.

A másik tanulmányban a Jennifer Gandhi és Adam Przeworski (az utóbbi lengyel származású politológus, a kvantitatív politológia egyik mesterének számít) szerzőpáros magyarázatot próbál adni arra a kérdésre, hogy egyáltalán miért intézményesíti a diktatúra a többpárti parlamentet.³¹ Szerintük a többpárti parlament olyan mechanizmust jelent, amelyen keresztül a diktátor egyrészt kooptál tagokat az uralkodó elitbe (anyagi előnyöket osztogatva partikuláris, önös érdekeket követőket egyesít egy domináns pártban), másrészt társadalmon belüli tényezőket is behoz a rendszerbe (konkrét intézkedésekbe való beleszólási lehetőséget adva a közérdeket szolgálni kívánóknak az ellenzéki pártokban). Úgy érvelnek, hogy elsősorban ott jöhet szóba a többpárti parlament egy diktatúra alatt, ahol többpártrendszer működött a diktatúrát megelőző rendszerben, mert a potenciális ellenzéki tényezők erejének megfelelően intézményesült rendszernek nagyobb lesz a túlélési lehetősége.

(4) Az ún. színes forradalmak a volt szovjet térségben és Henry Hale elmélete a rendszerek ciklusáról

Az első két megközelítésben külső alakzati kritériumok megalkotása után a szerzők példákat gyűjtenek szerte a világon, és azokat egyöntetűen kezelik. A harmadik megközelítésben a kvantitatív, statisztikai módszerrel dolgozó kutatók előfeltételezéseit előre létrehozott adatbázison bizonyítják. Ezekből a megközelítések közül hiányzik azonban a térségspecifikus, illetve a történeti kontextus. Most olyan tanulmányt mutatunk be, amely régiókutatásból (*area studies*) indul ki.

---

²⁹ Magaloni, Beatriz: *Voting for Autocracy: Hegemonic Party Survival and its Demise in Mexico*. Cambridge, 2006.

³⁰ Magaloni, Beatriz: *Credible power-sharing and the longevity of authoritarian rule*. Comparative Political Studies, vol. 41. (2008) No. 4/5. 715–741.

³¹ Gandhi, Jennifer – Przeworski, Adam: *Authoritarian institutions and the survival of autocrats*. Comparative Political Studies, vol. 40. (2007) No. 11. 1279–1301.

Henry Hale (aki a volt szovjet térség, különösen Ukrajna szakértője) az ún. patrónusi prezidencializmus dinamikáját magyarázta több tanulmányában.³² Hale patrónusi prezidencializmus alatt olyan országokat ért, amelyek társadalmát patrónusi–kliensi kapcsolatok alapján szerveződő elit léte jellemez, és amelyek politikáját formálisan is széles hatáskörrel rendelkező, de azon kívül informálisan is óriási patronázst osztogató, azonban hivatali ciklusát tekintve korlátozott elnöki rendszer jellemez. (A hivatali ciklus korlátozását egyes közép-ázsiai országokban már kihagyták az alkotmányból – úgy, mint nem régen Oroszországban –, úgy-hogy ott személyes diktatúra jött létre.) Ilyen országokban Hale szerint hibrid rezsim formálódik ki, amelyben az elit tagjai közötti összetartás és versengés követi egymást, ezért látszólag diktatorikus fázis és demokratikus fázis következik egymás után, ami azonban ugyanannak a rendszernek a két arca.

Az eliten belüli versengés akkor jön felszínre, amikor a hivatali ciklus megszabott határára érkező ún. „*lame duck*” (tehetetlen) elnök utódlása körül kialakul a küzdelem. Ha népszerű a távozó elnök, akkor simán megy az utódlás egy kijelölt utód számára, azonban ha népszerűtlen az elnök, akkor a hivatalos jelölt ellen lép egy ellenjelölt, aki általában egykori magas tisztviselő, mint például a volt miniszterelnök, ezért versengő lesz az elnökválasztás és az ennek előválasztásaként (*primary*) funkcionáló parlamenti választás is. Ezekben az országokban általános a választási csalás és manipuláció, ezért minden választás alkalmával tiltakozó mozgalom él a városokban. Ha az eliten belül nincs verseny, a karhatalom elnyomja a tiltakozást, de amikor az elit soraiban rivalizálás van, és nem lehet tudni, ki lesz az elnök utódja, a karhatalom tartózkodik az erőszak alkalmazásától, nehogy felelősségre vonják majd az ellenjelölt esetleges győzelme után. Így tör ki az ún. színes forradalom, amely meggátolja a hatalom átadását a kijelölt utódnak, ahogy azt Grúziában a rózsás forradalom (2003), Ukrajnában a narancsos forradalom (2004) és Kirgizisztánban a tulipánforradalom (2005) tette.

Amikor az elnöki hatalom utódlása eldől, feléled az eliten belüli összetartás. Egy újabb hegemon pártba tömörülnek, így történt a rózsás forradalom után Grúziában vagy a tulipánforradalom után Kirgizisztánban. Itt 2010-ben megismétlődött a választási forradalom.

Kétféle kiutat jelölt meg Hale ebből az ismétlődő folyamatból. Az egyik az, ha dualista végrehajtó hatalmat intézményesítenek, csökkentve az elnök hatáskörét, ahogy Ukrajnában tették a narancsos forradalom után 2005-től 2010-ig. Ez úgy történt, hogy az előző, tehát távozó elnök csak azzal a feltétellel fogadta el általa nem kívánt utódját, hogy az elnököt fosszák meg a miniszterelnök-menesztés jogától. Azután az eliten belül több kliensi hálózat jött létre. Több piramis között dúlt kemény hatalmi harc. Mind az elnök, mind a miniszterelnök a maga hatáskörét

---

³² Hale, Henry E.: *Regime cycles: Democracy, autocracy, and revolution in post-Soviet Eurasia*. World Politics, vol. 58. (2005) No. 1. 133–165.; uő.: *Democracy or autocracy on the march? The colored revolutions as normal dynamics of patronal presidentialism*. Communist and Post-Communist Studies, vol. 39. (2006) No. 3. 305–329.; uő.: *Formal constitutions in informal politics: Institutions and democratization in post-Soviet Eurasia*. World Politics, vol. 63. (2111) No. 4. 581–617.; uő.: *Patronal Politics: Eurasian Regime Dynamics in Comparative Perspective*. New York, 2015.

akarta növelni, a másikat pedig csökkenteni. Ekkor minősítette a Freedom House Ukrainát „szabad” (*free*) országnak, 2006-tól 2010-ig egyedülálló módon a volt szovjet országok közül, a balti országokat nem számítva. 2010 után azonban ugyanaz a frakció szerezte meg mind az elnök, mind a miniszterelnök posztját. A 2004-es alkotmánymódosítást hatályon kívül helyezték, és 2014-ben megismétlődött a forradalom.

Egy korábbi cikkében említett Hale egy másik kiutat: ez abban áll, ha megszűnik az elit patronázs osztogatását igénylő hol összezáró, hol széthúzó magatartása, és ehelyett politikai programon alapuló ideológiai pártok jönnek létre. Úgy tűnik azonban, hogy Hale ez utóbbi kiutat nem tekinti valóban lehetségesnek, mivel 2015-ben megjelent könyvében már egyáltalán nem említi.

ÖSSZEGZÉS

A politológia ide vonatkozó legújabb irodalmát áttekintve összegzésként mit mondhatunk?

Először is, a bethleni rendszernek már megvan a neve az összehasonlító politológiában: választási tekintélyelvű rendszer. De ezzel a megnevezéssel többet tulajdonképpen nem kapunk. A ’hegemon pártrendszerrel rendelkező tekintélyelvű rendszer’³³ megnevezés továbbra is maradhat, olyan rendszer azonban, amelyben a többpártrendszer nem látszatintézmény, ahogy Magaloni is hangsúlyozta, de azért mindig az a kormányzó párt győz, amelyik az uralkodó erők koalíciójának megtestesítője.

Másodsor, elvetjük a versengő tekintélyelvű rendszer elméletének alkalmazását, mivel ebben az elméletben a nemzetközi tényezőt túlbecsültnek, a belföldi tényezőt pedig alábecsültnek tartjuk. Mi ezzel szemben kitarunk azon álláspont mellett, hogy az első világháború előttihez képest sokkal szélesebb választójogot nemcsak külső tényezők kényszerítették ki Magyarországon, hanem belső tényezők is alátámasztották, és ezek nem engedték meg a választójog bizonyos mértéken túli korlátozását.³⁴

Harmadszor, a módszertan szempontjából napjaink összehasonlító politológiájában egyrészt külső alakzati kritériumok megalkotása után a szerte a világból begyűjtött példákat uniformizáltan kezelik, másrészt kvantitatív módszerrel dolgozó kutatók fejtegetéseit előre létrehozott nagyszámú adatbázison bizonyítják (az ún. „*large N*” analízis). Mind a két módszerben elválasztják az eseteket helyi és történelmi kontextusuktól. Mi ezt az eljárást károsnak tartjuk. Ezzel szemben véleményünk szerint helyi kontextus alapján elemezve (*contextualized comparison*) a volt szovjet országok ún. színes forradalmait, sokkal érdekesebb értelmezéshez jutott el Henry Hale.

---

³³ Hirata: *A bethleni konszolidáció jellege a nemzetközi szakirodalom tükrében*, 60. Romsics e sorok írójával egyetértőleg „hegemonisztikus pártrendszerű autoritarianizmus”-nak nevezte a rendszert az 1999-es szintézisben. Romsics: *Magyarország története XX. században*, 233. Vö. uő.: *A Horthy-rendszer jellegeről*, 356.

³⁴ Hirata: *A bethleni konszolidáció jellege a nemzetközi szakirodalom tükrében*, 57.

Végül Linz alkategória-sémájának legnagyobb hiányaként a rendszer dinamikájára való tekintet elhanyagolását róhatjuk fel, miközben Geddes magyarázatának vonzerejét éppen a diktatúrátípusok közötti különböző belső logika fejtegetése adja. Eredetileg Linz autoriter rendszerelméletében is benne rejtett a dinamizmus szempontja. Linz az egypártrendszert ugyanis úgy jellemezte, hogy az a totális párttal szemben nem tömegmozgalomként, alulról jön létre, hanem azt fentről, egy megelőző rendszer uralkodó elitjét kooptálva, több alkotórészt egyesítő pártként hozzák létre. Ezért is jön létre korlátozott pluralizmus az autoriter rendszeren belül. Illegális ellenzéken (amit elnyomnak) és az ún. alegalis ellenzéken kívül (amit eltűrnék, ha nem szervezkedik) a rendszeren belül keletkezik egy harmadik típusú ellenzék félellenzékként (*semi-opposition*), ami nem különböztethető meg a rendszert támogató erőktől.³⁵ Ha ezt a szempontot továbbfejlesztette volna Linz, sokkal érdekesebb eredményt érhetett volna el, mint amikor az autoriter rendszertől elkülönítette a poszttotalitárius rendszert. Mint tudjuk, amikor az 1970-es évek közepén rendszerváltás történt a dél-európai országokban, visszatért a politikai porondra az illegális ellenzék. A közép-kelet-európai országokban ezt a szerepet töltötte be az alegalis ellenzék, a disszidensek, a volt szovjet országokban pedig a félellenzék, mint például a népfront szervezet.

Egyébként a kelet-európai és a volt szovjet térségekről eddig a legérdekesebb elemzés a német Herbert Kitschelt tollából született, aki a poszttotalitárius rendszerek (habár ezt a fogalmat nem használta) eltérő jellegét, a rendszerváltás különböző formáját a két világháború közötti politikai mobilizáció (azaz „politikai mozgósítás”) különböző szintjével magyarázta.³⁶ A két világháború közötti fejlett ipari országokban, mint Németországban és Csehszlovákiában, a demokrácia alatt a szervezett munkásság magas szintű politikai mobilizációja valósult meg. A háború után a szervezett munkásságra, a szakszervezetekre, a pártapparátusra támaszkodó kemény, ún. „bürokratikus-autoriter” kommunista rendszer (ez nyilvánvalóan O’Donnell fogalmának utánzása) fennmaradt akár a sztálinizmus után is, és csak tömegtüntetések nyomán omlott össze, utána pedig reformálatlan kommunista párt maradt fenn. A két világháború közötti félig iparosodott agrárországokban, mint Magyarországon és Lengyelországban, a korlátozott demokrácia vagy félautoriter rendszer alatt nem a szervezett munkásság, inkább a parasztság és a városi kispolgárság tapasztalta meg a politikai mobilizációt. A háború után külső nyomással kikényszerített rendszernek a nép széles rétegének ellenállásával kellett

³⁵ Linz, Juan J.: *Opposition in and under an authoritarian regime: The case of Spain*. In: Dahl, Robert (ed.): *Regimes and Oppositions*. New Haven, Conn., 1973. 171–259.

³⁶ Kitschelt, Herbert: *Formation of party cleavages in post-communist democracies: Theoretical propositions*. *Party Politics*, vol. 1. (1995) No. 4. 447–472.; uő.: *Divergent paths of postcommunist democracies*. In: Diamond, Larry – Gunther, Richard (eds.): *Political Parties and Democracy*. Baltimore, Md., 2001. 299–323.; uő.: *Accounting for postcommunist regime diversity: What counts as a good cause?* In: Ekiert, Grzegorz – Hanson, Stephen (eds.): *Capitalism and Democracy in Central and Eastern Europe: Assessing the Legacy of Communist Rule*. Cambridge, 2003. 49–86.; Kitschelt, Herbert – Mansfeldova, Zdenka – Markowski, Radoslaw – Tóka, Gábor: *Post-Communist Party Systems: Competition, Representation, and Inter-Party Cooperation*. Cambridge, 1999.

szembenéznie a sztálinizmus után, ezért kompromisszumra kényszerült. Ebben az ún. „nemzeti akkomodációs (alkalmazkodó)” kommunista rendszerben létrejött egy reformra hajló frakció, és ez vezette a rendszerváltás tárgyalásait, utána maga szociáldemokrata párttá alakult át. A két világháború közötti agrárországokban pedig, mint a balkáni országokban általában véve, alacsony szintű volt a politikai mobilizáció (a szegényparasztságot kivéve), inkább a kommunizmus alatt valósult meg az iparosodás és a városiasodás, éppen úgy, mint a szovjet országokban. A kommunista párttól függő kliensi hálózat jött létre. Az ún. „patrimoniális” kommunista rendszerben végül a kommunista párt maga hajtotta végre a rendszerváltást, hogy saját kezdeményezéssel megőrizze a hatalmát, ezért meghosszabbodott az átmenet, s nem volt bizonyos, hogy megvalósul-e majd a demokrácia.

A bethleni rendszerről egy angol történész, Thomas Lorman írt doktori disszertációt és ennek alapján könyvet is,³⁷ amelyben a szerző Bethlen alapfelfogását a két Tisza, Tisza Kálmán és Tiszta István felfogásához hasonlította, mivel mind a három politikus fő igyekezete volt egybentartani a kormányzó pártot. Lorman a közigazgatási apparátussal összekötött kormányzó pártot a két Tisza és Bethlen rendszerének lényeges elemeként ábrázolta. Különösen a több frakcióból álló, ezért több érdeket képviselni képes kormányzó pártot tekintette fontos intézménynek, amely a Bethlen-rendszernek viszonylag széles támogatottságot biztosított. Lorman szerint Bethlen miniszterelnöksége alatt a politikai döntéshozatal az Egységes Párt több frakciója között Bethlen által gondosan előkészített kompromisszum volt.³⁸

Legújabbban az Egységes Párt létrejöttének folyamatát elemezve készült az 1922-es választást alaposan ismertető munka Sipos József tollából.³⁹ Ahogy Sipos ábrázolja, Bethlen az agrár-demokrata kisgazdapártiak nyomásának engedve az Egységes Párt célkitűzését a „nemzeti demokrácia”-ban jelölte meg. Ebben az esetben is azt kell figyelembe venni, hogy a melléknévvvel ellátott demokrácia fogalma csonkított alkategóriát takar, ezért nem demokrácia, ami Siposnak az 1922-es választást alaposan ismertető ábrázolásából is egyértelmű. Úgy véljük, ez a rendszer inkább egyfajta „demokradúra”-nak számított, ami persze egyfajta szójáték. Spanyolul a diktatúra szó, a „dictadura” második tagja, a „duro/dura” melléknévként azt jelenti, hogy ’kemény’. Ennek ellentétje, a ’puha’ pedig spanyolul „blando/blanda”. Ebből származik a neologizmus: „dictablanda” mint puha diktatúra és „democradura” mint kemény demokrácia.⁴⁰ A Bethlen-féle „nemzeti demokráciát” demokráciának nem nevezhetjük, de azért demokradúrának talán igen.

---

³⁷ Lorman, Thomas: *The domestic politics of the Bethlen government, 1921–1925*. PhD thesis, London, University College London, School of Slavonic and East European Studies, 2001.; úó: *Counter-Revolutionary Hungary, 1920–25: István Bethlen and the Politics of Consolidation*. Boulder, Colo., 2006.

³⁸ Lorman: *Counter Revolutionary Hungary*, 225., 231–232.

³⁹ Sipos József: *A bethleni kétharmad. A Kisgazdapárt kormányzópárttá bővítése és az 1922-es választások*. Szeged, 2020.

⁴⁰ O’Donnell – Schmitter: *Transitions from Authoritarian Rule*, 9–10.

Characterization of Bethlen's consolidation regime
in the light of recent international literature of comparative politics

This article surveys recent literature of comparative politics, searching for a clue to categorization of interwar authoritarian regimes in East-Central Europe among the sub-categories of authoritarian regime. Theory of authoritarian regime has revived since recent cases of transition from dictatorship fail to complete the process of democratization and political scientists began to refer these cases to authoritarian regime, rather than to diminished sub-types of democracy. After reviewing how interwar East-Central European countries were mentioned scantily in the classic literature of authoritarian regime (Juan Linz, Guillermo O'Donnell), it examines the theories of electoral authoritarian regime (Andreas Schedler), competitive authoritarian regime (Steven Levitsky and Lucan Way), one-party or hegemonic party dictatorship (Barbara Geddes, Beatriz Magaloni, etc.), and post-Soviet countries' regime cycle (Henry Hale). In conclusion, it confirms that the naming of electoral authoritarian regime fits well, but we can maintain the characterization of authoritarian regime with hegemonic party system also. It criticizes the theory of competitive authoritarian regime, because this theory overemphasizes external factors and underemphasizes domestic factors, although it draws an explicit parallel between Central European countries in the 1920s and current authoritarian countries. The article emphasizes the importance of bringing a viewpoint of dynamism or internal logic into regime analysis and, methodologically, the importance of contextualized comparison in political science.